

Met grondige aanpak naar twintig procent vooruitgang klauwgezondheid

# Gemotiveerde veehouders verbeteren klauwgezondheid

De klauwgezondheid verbeteren is een kwestie van structureel maatregelen nemen op basis van gegevens van het koppelbekappen én een lange adem, blijkt uit onderzoek van de Gezondheidsdienst van Dieren op achttien testbedrijven.

tekst **Alice Booij**

De klauwgezondheid van de koeien in Nederland loopt terug, terwijl er toch veel kennis is over te nemen maatregelen om de gezondheid van de klauwen te verbeteren. In het praktijkproject 'Koeien en Klauwen', uitgevoerd in 2007-2008 door de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) Deventer, is gekeken hoe de klauwgezondheid op melkveebedrijven te verbeteren valt. Op achttien testbedrijven is een aantal adviezen een jaar lang uitgeprobeerd. Deze keurig over Nederland verdeelde bedrijven werden via hun klauwverzorger aangemeld. Het waren bedrijven met een redelijke klauwgezondheid, maar ook met een veehouder die gemotiveerd was om een jaar lang extra maatregelen te nemen om de klauwen te verbeteren.

Bij de start van het project heeft de klauwverzorger de klauwgezondheidsscore (kgs) van de veestapel bepaald. Hierbij worden alle klauwaandoeningen geregistreerd en omgezet naar een totaalscore (zie kader). Gemiddeld scoorden de bedrijven 66,1 (op een schaal van 0-100, met een spreiding van 30 tot 90). Pijnlijke mortellaroplekken en wittelijndefecten werden op de bedrijven als belangrijkste klauwproblemen aangetroffen.

## Betere klauwgezondheid

Aan het eind van de testperiode was de kgs gemiddeld 79,1 punten waarbij op negen bedrijven (vijftig procent) de score was gestegen. Dit betekent een verbetering van de klauwgezondheid van ruim 22 procent. Zestien van de achttien veehouders vond zelf dat de klauwgezondheid op het bedrijf verbeterd was. Ze

hadden minder kreupele koeien, het aantal behandelingen tussen het reguliere bekappen in daalde alsook de afvoer vanwege poot- en klauwproblemen. De verbetering zat vooral in minder dieren met mortellaro. Daarnaast bleek het aantal zoolzweren verminderd, gevolgd door wittelijndefecten. Ook stinkpoot en zoolbloedingen kwamen minder voor. De minste verbetering was er te bespeuren op het gebied van de tylomen (woekeringen in de tussenklauwspleet door chronische irritatie).

De externe adviseurs beaamden dat het dierenwelzijn was verbeterd. Opvallend genoeg beoordeelden zowel veehouders als adviseurs dat de algehele gezondheid van de dieren aan het einde van de proef was toegenomen. Dit bevestigt dat bij melkkoeien heel veel draait om gezonde klauwen.

## Praktisch en goedkoop

Wat veranderden veehouders aan hun management? De veehouders kregen adviezen op maat gericht op het grootste (klauw)probleem op het bedrijf. Vanuit de verschillende invalshoeken (dierenarts, veevoedingsadviseur en klauwbekapper) werd gekeken naar wat binnen het bedrijf en/of de bestaande bedrijfsvoering (eenvoudig) was aan te passen.

De adviezen kunnen worden ingedeeld in drie categorieën: huisvesting, aanpak klauwaandoeningen en voeding. Bij de huisvesting werd onder andere het advies gegeven de schoftboom te verplaatsen, een knieboom te installeren of meer strooisel in de boxen te doen om de hygiëne te verbeteren. Het bleek minder makkelijk voor veehouders om het ad-



Samenwerken loont bij klauwproblemen

	kosten klauwgezondheid per jaar in euro's				
	<100	100-500	500-1000	1000-10.000	>10.000
eenmalige materiaalkosten (bv. voetbad, aanpassing boxafscheidingen)	3	5	3	4	1
terugkerende materiaalkosten (bv. formaline)	1	2	11	1	1
arbeid	3	4	5	1	1

Tabel 1 – Door veehouders aangegeven kosten (op jaarbasis) voor de aanpak van klauwgezondheidsproblemen (in euro's)

vies op te volgen looppaden aan te passen. Dit gaat om behoorlijke investeringen en vraagt om nieuwbouw of stalrenovatie.

In de categorie aanpak klauwaandoeningen waren het consequente voetbadgebruik en andere maatregelen ter voorkoming van infectieuze aandoeningen die werden geadviseerd. In de voeding waren het vooral adviezen over de verstrekking van mineralen en de optimalisatie van het rantsoen.

## Opvolgen advies verschilt

Adviezen zijn een goed begin, een juiste is uitvoering nog belangrijker. Er bleek per categorie en per bedrijf veel verschil te zijn in het opvolgen van de adviezen. Vooral de aanpak van klauwaandoeningen door het plaatsen van voetbaden vond gehoor. Het consequent behandelen van klauwaandoeningen werd minder goed uitgevoerd, zoals het bekappen, sprayen en verbinden van koeien met mortellaro of het operatief laten weghalen van tylomen. De veehouders volgden de voedingsadviezen daarentegen juist wel weer gemakkelijk en consequent op.

De kosten die veehouders maakten voor de aanpassingen varieerden van enkele tientjes tot 10.000 euro voor een behoorlijke renovatie (tabel 1). De regelmatig terugkerende kosten lagen tussen 500 en 1000 euro, de kosten voor arbeid be-

droegen in de meeste gevallen minder dan 1000 euro.

## Samenwerken deskundigen

Uit het project bleek dat het belangrijk is dat de verschillende adviseurs rondom klauwgezondheid nauw met elkaar samenwerken.

De dierenarts, veevoedingsadviseur en klauwbekapper kunnen ieder op hun eigen deskundigheid adviezen uitbrengen die elkaar kunnen versterken. Samen zorgen ze er bovendien voor dat de maatregelen praktisch blijven en daarmee is de kans dat veehouders ze uitvoeren groter.

Het blijkt voor veehouders kostbaar en dus lastig om ingrijpende adviezen over te nemen zoals stalrenovatie en vernieuwing. Ook regelmatig en consequent handelen was voor een aantal veehouders een moeilijk uitvoerbaar advies, zo bleek uit de proef.

Gericht naar de problemen en voortgang vragen door zowel klauwbekapper als veevoedingsadviseur hielp de veehouders bij het oplossen van de problemen. Dierenartsen deden dit minder structureel, maar dit overleg en sturing door externe deskundigen bleek wel van invloed op en belangrijk voor het verbeteren van de klauwgezondheid op de melkveebedrijven die in dit project meededen. |

## Wat is een klauwgezondheidsscore?

De klauwgezondheidsscore (kgs) wordt bepaald aan de hand van zeven verschillende klauwaandoeningen op het moment van het regulier koppelbekappen, te weten: stinkpoot, bevangenheden, wittelijndefecten, tylomen, zoolzweren, zoolbloedingen en mortellaro. Deze aandoeningen (van elke afzonderlijke poot) en behandelingen zoals klossen en het aanbrengen van verband worden door de klauwbekapper geregistreerd en verstuurd naar een centrale computer. Die corrigeert voor aantal keren afkalven, lactatiestadium

en seizoen. De klauwgezondheidsscore varieert van 0 (slechte klauwgezondheid) tot 100 (zeer goede klauwgezondheid).

Het doel van deze score is niet alleen dat veehouders beter inzicht krijgen in de klauwgezondheid van de eigen veestapel, maar ook dat ze beter inzicht krijgen in bijvoorbeeld het effect van verandering van het bedrijfsmanagement, zoals een andere voetbadstrategie (andere frequentie of ander middel) of het voeren van extra of duurder mineralen.